

proposta didàctica

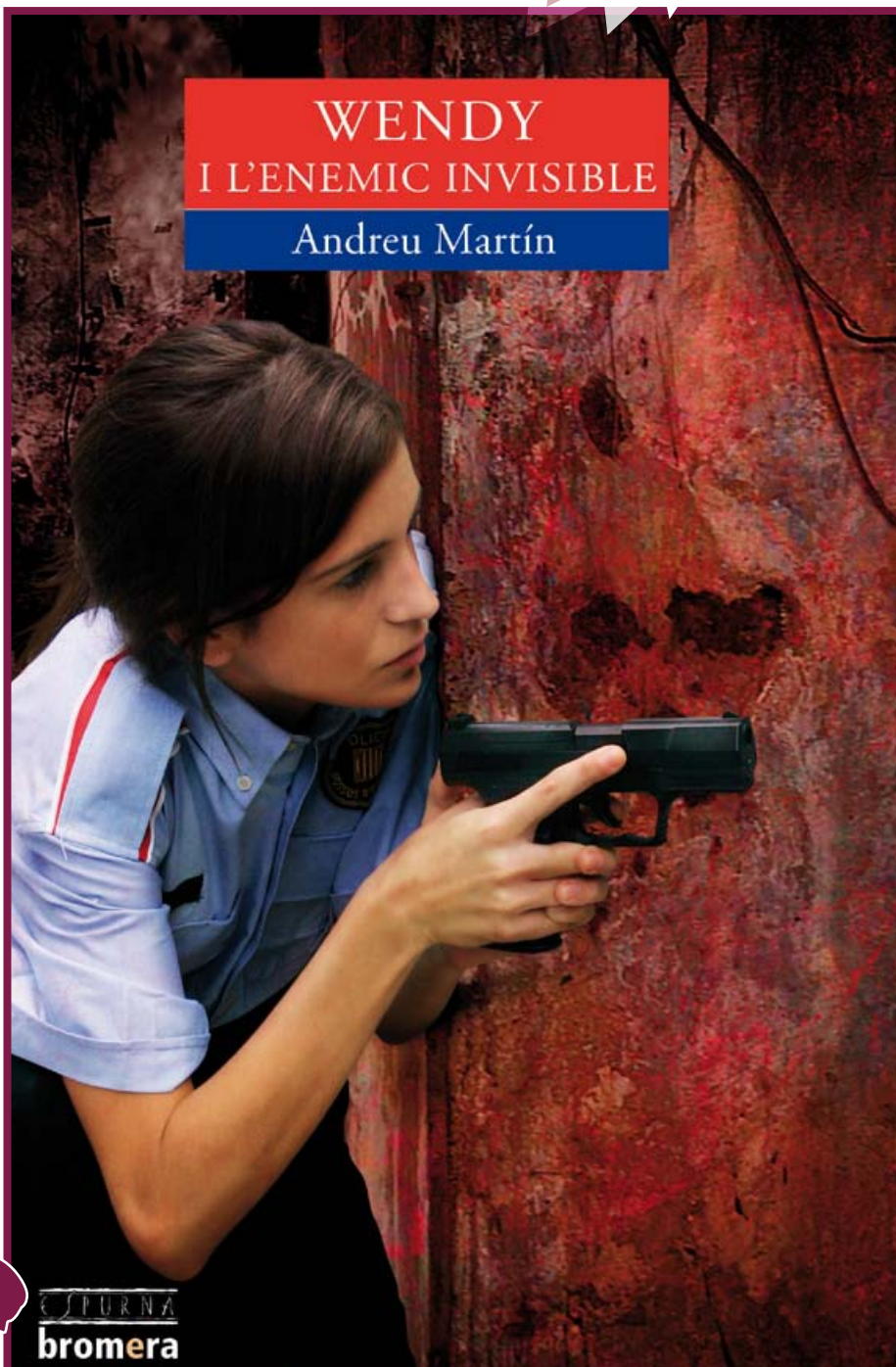
propostes didàctiques elaborades per Xavier Mínguez

WENDY
I L'ENEMIC INVISIBLE

Andreu Martín

www.bromera.com
edicions

bromera

ESTORNA
bromera

Una denúncia per maltractaments, un assassinat i... alguna cosa més

ELS DIMONIS DE PANDORA

DESCRIPCIÓ

Autor: Andreu Martín

EDICIONS BROMERA / ALZIRA, 2009

Col·lecció: «Espurna», 94

Format: 130 × 205 mm., 256 pàgines

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre

Edat: a partir dels 14 anys

En aquest tercer lliurament, la mosso d'esquadra Wendy es troba amb una agressió masclista enmig del carrer. El que no deixa de ser un cas rutinari esdevé una cosa més greu quan el matrimoni apareix mort l'endemà. Wendy no s'acaba de creure la versió oficial i continuarà una investigació per compte propi que arribarà a posar en perill la seua pròpia vida.

Andreu Martín és un prolífic i conegut escriptor que ha guanyat popularitat amb alguns dels personatges més coneguts de la novel·la juvenil en català. És el cas del detectiu Flanagan, creat junt amb Jaume Ribera. Però Andreu Martín també ha escrit molts altres llibres per a adults i joves. A Bromera podem trobar les dues novel·les del personatge Wendy, *El dia que Wendy va aprendre a volar* i *Wendy ataca* i també *Xats*.

ACTIVITATS PRÈVIES A LA LECTURA

1. La violència domèstica o masclista és tristament popular als nostres dies en eixir a la llum nombrosos casos d'agressions físiques, psicològiques i, fins i tot, assassinats com el que dona inici a la novel·la. Es pot començar un petit debat amb el grup utilitzant com a material l'assaig curt que Vicente Garrido dedica al tema en *L'infern de Marta* (en aquesta mateixa col·lecció). És important transmetre a l'alumnat, almenys, dos missatges: la víctima no és culpable i tots tenim una responsabilitat.
2. L'acció es desenvolupa durant el Nadal i la presència de Mon, que no ha tingut mai un Nadal "normal", ajuda a seguir els passos del Nadal català. Es pot demanar a l'alumnat un text on narren les seues activitats habituals en aquestes dates. Els textos es poden enriquir molt amb les aportacions d'altres tradicions ja que aquests alumnes, encara que no celebren el Nadal, sí que deuen celebrar l'inici de l'any. La posada en comú pot ser molt interessant.
3. En l'anterior novel·la de les aventures de Wendy, Mon és a punt de ser venuda per sa mare. Es pot demanar a l'alumnat que facen un petit treball d'investigació sobre el tema de la compra de nens que, dissortadament, apareix de manera recurrent a la premsa diària. El treball pot tindre dues formes, depenent del nivell i dels objectius que busque el professorat, bé la recerca senzilla d'algun cas recent per a exposar als companys o bé una recerca més complexa sobre el fenomen. En l'últim cas, s'hauria de facilitar un guió i algunes pautes per a la documentació, com la consulta del tractat internacional sobre la venda de xiquets, la llei espanyola, xarxes de venda de xiquets, etc.
4. Si es vol lligar més estretament el treball amb la lectura, es pot demanar a l'alumnat que investiguen sobre els mètodes d'adopció i acollida i que expressen la seua opinió comparant aquesta opció amb la paternitat/maternitat tradicional.
5. Al llibre també es detallen els mètodes d'investigació de la policia autonòmica catalana. Podria ser interessant convidar algun membre dels mossos d'esquadra o la policia nacional perquè explicara quant hi ha de veritat i quant de mite en el treball policial quotidià. Aquesta activitat també seria molt apropiada per a després de la lectura.
6. Finalment, es pot també investigar o proposar un debat o la redacció d'un text sobre la possessió i l'ús d'armes de foc aprofitant l'aparició en la novel·la i la seua especial importància per a la trama. Es poden completar o contrastar les opinions

de l'alumnat amb la projecció de la pel·lícula *Bowling for Columbine* (2002), de Michael Moore.

ACTIVITATS DURANT LA LECTURA

1. A diferència d'anteriors llibres, l'inici d'aquest vol incidir en el caràcter més prompte rutinari del treball policial, descrivint la ronda dels policies pel barri. Depenent de les característiques i l'edat de l'alumnat, es pot proposar que facen una ruta fictícia pel barri en el cas que ells foren policies. Hauran d'afegir les descripcions d'algunes zones des del punt de vista policial i mirant de no deixar-se endur per les seues primeres impressions. Si es du a terme la visita de la policia es pot aprofitar per contrastar la ruta amb la visió de l'agent.
2. L'encontre amb el matrimoni Zambrano-Portolés és molt inquietant, ja que l'actitud dels dos fa entreveure que darrere de l'anècdota hi ha una realitat més prompte dura. Es pot demanar a l'alumnat, abans que progressen en la lectura: a) que indiquen els elements que els fan sospitar que hi ha alguna cosa lletja en la relació; b) que facen una aproximació a la versió més "real" de la història. Es pot expressar en un text d'unes 100 paraules.
3. Crida l'atenció la submissió de la policia al poder judicial, que sembla tindre la darrera paraula. Pot ser un bon moment o una bona excusa per parlar de la divisió de poders en les democràcies occidentals junt amb el docent d'Ètica, Educació per a la Ciutadania, Filosofia, Història, etc., ja que, en molts casos, el ciutadà percep el poder com un de sol.
4. Mon apareix novament en la vida de Wendy i li demana de passar les vacances amb ella. Però açò sembla no ser tan fàcil. Es pot demanar a l'alumnat que realitzen una llista amb els inconvenients de realitzar una acollida sense passar els tràmits necessaris i una altra amb els avantatges. L'objectiu és reflexionar sobre com la protecció dels menors passa a voltes, fins i tot, per damunt d'ells mateixos.
5. Resulta quasi obligatori fer una activitat sobre l'opinió de l'alumnat sobre el Nadal. Es pot partir (amb tacte, ja que alguns alumnes es poden sentir al·ludits) del text de la pàgina 37-38:

“La Wendy no pot dir que sí. No pot presentar-se a casa dels pares amb una nena convidada de Nadal a Reis. I menys quan la nena diu que vol celebrar un

Nadal amb totes les tradicions i tot i tot. Fa cinc anys que els pares de la Wendy no celebren el Nadal amb tradicions. Els avis paterns van morir en un accident de trànsit durant les festes del 2004 i el 2005 el Pere, pare de la Wendy, ja no va poder suportar la parafernàlia de les llumenetes i les nades i els torrons i les neules sense que li saltessin les llàgrimes. Els anys 2006, 2007 i 2008 ell i la seva dona van anar de viatge per allunyar-se de tot allò que els portava tan mals records. Enguany, en una llarga conversa que va durar més de cinc hores, van decidir quedar-se a casa, però sense permetre que passessin per la porta ni el vesc ni l'avet ni el pessebre ni guarniments florals de ponsèties.”

6. Mon és una xiqueta molt particular ja que, encara que ha passat per experiències molt dures, no deixa de ser una nena alegre. A pesar d'això no pot deixar de reaccionar davant de les mirades de llàstima dels familiars de Wendy (65, 66 i 67). Es pot proposar un debat partint del següent fragment:

«Abans de marxar, la tieta Sara, visiblement molesta, fa un comentari: “És una mica salvatge, és clar”. I automàticament la Mon li replica: “Tu sí que ets salvatge, i malparida i mamarratxa!”, i se'n va corrents a la cambra que comparteix amb la Wendy per esclatar en plors. És un plor molt amarg i profund, com si haguera estat contingut durant anys i ara no hi haguera manera de contenir-lo. “–Em miraven com si fos una cosa rara! –sanglota quan la Wendy va a consolar-la–. Jo no sóc una cosa rara! No vull que em mirin com a una cosa rara! Sóc una cosa rara, Wendy?”

–No, Mon. No ets una cosa rara.»

7. Tot i que és fàcil identificar-se amb la reacció de Mon, també és fàcil reconèixer-nos a nosaltres mateixos en aquest tipus de reaccions. És important debatre amb l'alumnat sobre el tractament d'aquells que són diferents. Les claus del debat poden anar per:

–Puc ignorar algú diferent?

–És millor ignorar-lo? Fer més cas?

–Davant de la diferència, he de fer un esforç per entendre l'altre? O només conviure amb ell?

–Etc.

Es pot complementar aquest debat amb l'anècdota de la pàgina 120 en què Mon mostra la seua cara “rebel”.

8. Un moment de gran tensió és la mort que apareix en la pàgina 111 i que crea molta inquietud en el lector. Si no s'ha debatut abans de la lectura sobre les armes de foc, es pot aprofitar ara tot fent ús de l'escena en la qual un delinqüent comú esgrimeix una pistola. Moltes vegades es té la falsa impressió que un major ús o un ús menys

penat de les armes per les forces de l'ordre, tindria una gran repercussió en el crim. A pesar que les dades contradiuen aquesta impressió, no serà difícil organitzar un debat amb defensors i detractors.

9. Finalment, pot resultar molt útil la diferenciació entre els termes: psicòpata, paranoic i neuròtic, que apareixen en la novel·la i que en molts casos confonem.

–La paranoia (del grec antic *παράνοια*, ‘bogeria’, de *para*, ‘fora’, i *nous*, ‘ment’) és un procés distorsionat del pensament caracteritzat per una ansietat o por excessives, sovint fins al punt de la irracionalitat i el deliri. El pensament paranoic sol incloure creences persecutòries corresponents a un complot.

–En la psicologia moderna, el terme neurosi, també coneguda com a psiconeurosi o desordre neuròtic, és un terme general que es refereix a qualsevol desequilibri mental que causa angoixa, però (a diferència d'una psicosi o un desordre de la personalitat) no interfereix en el pensament racional ni en l'habilitat de l'individu per a funcionar en la vida diària. Com a malaltia, representa una condició psiquiàtrica en la qual l'angoixa emocional o el conflicte inconscient s'expressa a través de diversos desordres físics, fisiològics i mentals (com a símptomes físics, ansietats, o fòbies). [...] El terme connota de fet un desordre o malaltia, però en la seua definició general, la neurosi és una experiència humana normal, part de la condició humana. La majoria de les persones estan afectades per la neurosi en algun aspecte. Es desenvolupa un problema psicològic quan les neurosis comencen a interferir i causen ansietat a l'individu però no li danyen significativament el funcionament normal.

–La psicopatia és una alteració o trastorn de la personalitat, ja que les capacitats cognitives i de percepció de la realitat d'un psicòpata (persona amb psicopatia) estan intactes. En l'actualitat no es considera del tot com una malaltia. Una personalitat psicopàtica no es restringeix a l'assassí en sèrie, tal com es presenta l'estereotip de psicòpata més estés en la nostra societat. Un psicòpata pot ser una persona simpàtica i amb un comportament relativament afable, [...] però si haguera de cometre un crim, ho faria sense sentir-se culpable.

Font: Viquipèdia (ca.wikipedia.org)

ACTIVITATS POSTERIORS A LA LECTURA

1. És important fer veure a l'alumnat l'estructura que ha seguit l'autor amb la divisió en parts. Es pot demanar que justifiquen aquesta divisió a través dels temes que es tracten en cadascuna d'elles.
2. També hi ha diversos canvis en la focalització. És interessant que s'identifique quan

el text es focalitza en Wendy i quan ho fa en uns altres personatges.

3. Al llarg de la novel·la suren en l'ambient les potencials relacions de Wendy amb els homes. D'una banda està el seu exnóvio Roger, amb qui continua patrullant, i la presència inquietant de l'inspector Campos, que flirteja amb ella. A pesar d'això, Wendy no té cap relació durant la seua aventura. Es pot preguntar a l'alumnat si creuen que és incompatible un treball com el de policia amb les relacions afectives. O també si es poden compaginar amb l'acollida d'una xiqueta, com és el cas.
4. Després de la lectura interessa traure algunes conclusions. Es pot fer una pluja d'idees sobre aquestes conclusions i apuntar-les a la pissarra perquè tot el grup les tinga en la seua llibreta. Es poden donar idees sobre la prostitució, la violència domèstica, l'ús de les armes de foc, etc.
5. El llibre ofereix una visió del Nadal a Catalunya que, possiblement, és molt diferent a la de la resta del domini lingüístic. Es pot fer una comparativa i buscar informació sobre les tradicions que no es compreguen.
6. Es poden arreplegar alguns dels treballs realitzats al començament de la lectura i rellegir-los a la llum dels fets que narra la novel·la.
7. Si es vol proposar la redacció d'un nou text, sens dubte el més senzill seria que escrigueren una continuació de la història, ja que l'autor deixa obertes moltes possibilitats.

QÜESTIONARI

1. Quin creus que és el principal problema de Wendy?
2. Com veus l'actitud de la policia en detenir Zambrano? Creus que haurien de cerciorar-se abans de quina és la versió correcta?
3. Quin és el principal dubte de Wendy sobre la mort de Zambrano?
4. Què hauries fet tu si hagueres sigut Wendy?
5. Creus que la presència de la xiqueta basta per canviar l'actitud dels pares de Wendy?

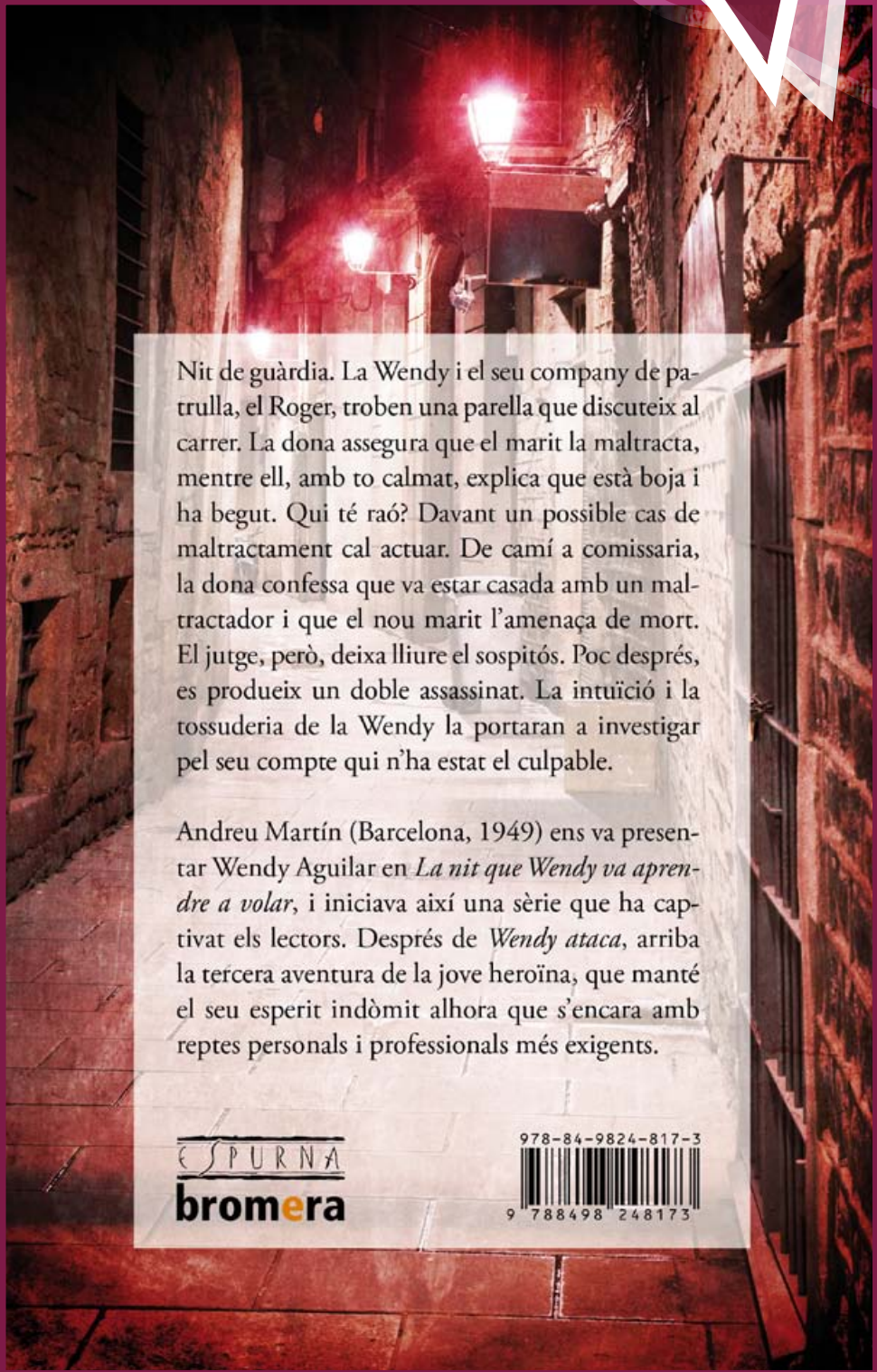
6. Amb quin personatge t'has sentit més identificat? Per què?
7. Mor algun dels protagonistes? Té algun accident?
8. Què creus que farà Wendy en el futur?

Propostes didàctiques referides al llibre
Els dimonis de Pandora (ISBN: 978-84-9824-817-3)

© Edicions Bromera, SL
Apartat de correus 147 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Xavier Mínguez, 2009

Nit de guàrdia. La Wendy i el seu company de patrulla, el Roger, troben una parella que discuteix al carrer. La dona assegura que el marit la maltracta, mentre ell, amb to calmat, explica que està boja i ha begut. Qui té raó? Davant un possible cas de maltractament cal actuar. De camí a comissaria, la dona confessa que va estar casada amb un maltractador i que el nou marit l'amenaça de mort. El jutge, però, deixa lliure el sospitós. Poc després, es produeix un doble assassinat. La intuïció i la tossuderia de la Wendy la portaran a investigar pel seu compte qui n'ha estat el culpable.

Andreu Martín (Barcelona, 1949) ens va presentar Wendy Aguilar en *La nit que Wendy va aprendre a volar*, i iniciava així una sèrie que ha captivat els lectors. Després de *Wendy ataca*, arriba la tercera aventura de la jove heroïna, que manté el seu esperit indòmit alhora que s'encara amb reptes personals i professionals més exigents.

ESPURNA
bromera

978-84-9824-817-3

9 788498 248173

www.bromera.com
edicions

bromera

